

Saaja: Eduskunnan talousvaliokunta

Asia: VNS 1/2025 vp Valtioneuvoston selonteko teollisuuspolitiikasta

Business Finland kiittää lausuntopyynnöstä ja esittää seuraavia huomioita asiaan:

Strategia on ajankohtainen ja tarpeellinen aloite nopeasti muuttuvassa maailmantaloudessa, jossa korostuneet geopolittiset jännitteet ja riskit asettavat erityisiä haasteita Suomen kaltaisille pienille avotalouksille.

Lähtökohdat ja toimintaympäristö

Teollisuuspoliittinen strategia on merkittävä politiikka- ja toimenpidekokonaisuus, joka parhaimmillaan täydentää ja vahvistaa innovaatiopolitiikan vaikuttavuutta.

Teollisuus- ja innovaatiopolitiikka muodostavat toisiaan tukevan ja toisiinsa limittyvän jatkumon:

- Teollisuuspolitiikka edistää toimialojen monipuolistumista ja liiketoimintojen skaalautumista mm. investointikannustimilla ja toimintaympäristön kehittämällä.
- Innovaatiopolitiikka puolestaan vahvistaa osaamispohjaa, tukee yritysten uudistumista ja kasvua sekä uusien innovaatioiden ja yritysten syntyä.

Politiikkajatkumon vahvistaminen on erityisen ajankohtaista T&K-rahoitusta

kasvattavan lain ja monivuotisen suunnitelman myötä. Hyvin kohdennettu julkinen T&K-rahoitus luo edellytyksiä liiketoimintojen skaalautumiselle ja viennin arvonisän kasvuille. Samalla skaalautumisedellytysten paraneminen kannustaa yrityksiä omiin T&K-investointeihin, julkisessa suorassa T&K yritysrahoituksessa Suomi onkin jäänyt jälkeen verrokkimaistaan.

Strategiatyö pohjautuu hyvin rakennettuun toimintaympäristön tilannekuvaan. Koska toimintaympäristö muuttuu nopeasti, tilannekuvan tulee sekin päivittää jatkuvasti. Tuore esimerkki on Yhdysvaltojen siirtymä aggressiivisempaan tullipolitiikkaan, joka voi suoraan vaikuttaa suomalaisyritysten innovointi-, kasvu-, investointi- ja vientisuunnitelmiin. TEM:n hallinnonalalla on jatkossakin tärkeää ylläpitää ajantasaista tilannekuvaa, hyödyntäen virallisten tilastojen lisäksi reaaliaikaisempia datalähteitä ja tekoälypohjaisia työkaluja. Tilannekuva edellyttää lisäksi hyvää ennakkointiosaamista, myös liittyen muuttuvaan geopolitiikkana ja -talouteen.

Tavoitteet ja politiikkatoimet

- **Teollisuuspolitiikalla on keskeinen rooli toimintaympäristön vakauden ja ennakoitavuuden tukemisessa** – erityisesti nyt, kun maailmantalous on monien samanaikaisten murrosten (geopolitiikka, teknologiat, arvoketjut, omavaraisuuspyrkimykset) keskellä. Vakaus ja ennakoitavuus ovat myös yritysten T&K-päätösten kannalta ratkaisevia. Esimerkiksi älykkäästi toteutettu sääntely voi samalla luoda edistyksellisiä pilotointimarkkinoita Suomeen.
- **Team Finland -asiakas- ja rahoituspolkujen kehittäminen ja sujuvoittaminen on edelleen tärkeää.** Näitä polkuja olisi hyödyllistä laajentaa myös kansainvälisille kentille. EU-rahoitusinstrumentit ja yhteistyöalustat sekä pk-yritysten globaaliin markkinapääsyyn liittyvä tuki kannustavat osaltaan T&K-panostuksiin. On myös varmistettava innovaatorahoituksen (de minimis -rahoituksen) riittävä taso, sillä se täydentää T&K-rahoitusta markkinaläheisessä vaiheessa.
- **Aineettoman pääoman merkitys arvonmuodostukselle ja tuottavuudelle kasvaa.** Tässä vertailut esimerkiksi Ruotsiin osoittavat, että Suomen aineettoman pääoman taso ja arvonluontikyky ovat aika vaatimattomia. Aineettomuus tulisi ymmärtää laajemmin –T&K:n ja digitalisuuden lisäksi – myös mm. palveluinnovaatioina ja luovina liiketoimintakyvykkyyksinä, jotka leviävät toimialarajojen yli. Teollisuuspolitiikan toimeenpanossa palvelujen ja muiden aineettomuuden muotojen rooli tulee huomioida entistä paremmin.
- **Pienenä maana Suomen on tehtävä hyvin punnittuja ja selkeitä painopistevalintoja.** Näissä valinnoissa tulisi huomioida sekä kansalliset kyvykkyydet että markkinatarpeet, ja suunnata toimet erityisesti niille aloille, jotka voivat viennillään tuottaa eniten arvoa Suomelle. Yritysten arvoketjuihin kohdistuu nyt suuria muutostarpeita erityisesti kauppapoliittisten riskien takia. Painopistevalinnoissa tarvitaan samanaikaisesti ketteryyttä ja ennakoitavuutta. Koordinointi kansallisen TKI-tason ja EU-tason strategisten valintojen välillä on myös tärkeää.
- **Strategian painotukset – puhdas siirtymä, bio- ja kiertotalouden mahdollisuudet, sekä uusiutumista mahdollistava infrastruktuuri, logistiikka ja teolliset keskittymät – ovat perusteltuja ja linjassa EU-linjausten kanssa.** On kuitenkin tärkeää varmistaa myös uusien yritysten ja tutkimuslähtöisten innovaatioaihioiden tunnistaminen ja tukeminen. Murrokselliset ja kaksoiskäyttöteknologiat – ja tutkimus-yritysyhteistyö – tarjoavat tässä paljon mahdollisuuksia varsinkin NATO-jäsenyytemme myötä.
- **Strategian panostus osaavan työvoiman saatavuuteen on tärkeää.** T&K- ja innovaatiotoiminta edellyttävät osaajia, ja Suomen kyky houkutella huippuosaajia on avainasemassa. Tämä kytkeytyy laajemmin myös Business Finlandin houkuttelutyöhön, jolla rakennamme kansainvälisesti kilpailukykyinen innovaatio- ja investointiympäristö.

Business Finland uudistaa strategiansa

Business Finlandin nykyinen strategiakausi päättyy vuonna 2025, ja uusi strategia on parhaillaan valmistelussa. Teollisuuspoliittinen kokonaisuus ja tässä lausunnossa esiin nostetut näkökulmat ovat vahvasti mukana uudessa strategiatyössämme. Nykystrategian temaattiset valinnat tarkentuvat myös ja luomme uusia toimintatapoja osana meidän jatkuvaa strategiatyötä ja painopistevalintoja.